

Kard. Walter Kasper. Bažnyčios bendrystės link (I)

Vokiečių kilmės kardinolas Walteris Kasperis 2001–2010 metais atstovavo Katalikų Bažnyčiai ekumeninių santykių plotmėje. „Bernardinai.lt“ skaitytojams siūlome susipažinti su kardinolo mintimis, kurias jis išdėstė 2007 metais Kijeve, priimdamas Kijevo universiteto garbės daktaro vardą.

Stiprėjančio individualizmo ir nacionalinių, rasinių bei religinių įtampų pilname pasaulyje krikščionys galėtų tapti autentišku konfliktų sprendimo pavyzdžiu, įsitikinęs buvęs Popiežiškosios krikščionių vienybės skatinimo tarybos pirmininkas. Tekstą skelbiame kiek sutrumpintą. Antrosios dalies laukite rytoj.

(...) Be abejonės, krikščionys vis dar yra tarpusavyje susiskaldę, todėl dažnai ir mes neišvengiamai tampame šio konfliktuojančio pasaulio dalimi. Deja, religijos gali skaidyti, tačiau jos taip pat gali ir vienyti. Žinoma, per pastaruosius metus pasiekta pažanga dar visai neseniai būtų atrodžiusi neįmanoma. Galbūt tai dar nėra labai akivaizdu, tačiau šis judėjimas, siekiant atkurti visišką bendrystę tarp krikščionių, o ypač tarp katalikų ir stačiatikių, pastaraisiais dešimtmečiais žengė milžiniškus žingsnius. Mes turime omenyje asmenines ir visuotines iniciatyvas ir tai, kad daugelis katalikų ir stačiatikių, neišsižadėdami savo identiteto, dabar gali susitikti draugiškoje aplinkoje ir geriau vienas kitą pažinti, taip pat įveikti vienas kito atžvilgiu susikurtas išankstines nuostatas. Šiuo asmeninių santykių pagrindu bendraujama ir kitose sferose, daugiau institucijų lygmeniu, kur yra įmanomas teologinis dialogas.

Kaip jums jau žinoma, visai neseniai, pasibaigus paskutinei spalio mėnesio sesijai Ravenoje, buvo paskelbtas tarptautinės teologinio dialogo tarp Romos Katalikų Bažnyčios ir Stačiatikių Bažnyčios komisijos dokumentas, žinomas Ravenos dokumento vardu. Ši sesija – tai per praėjusius 30 ar panašiai metų vykusių susitikimų tęsinys, kurių metu buvo nagrinėjamas ir aptartas mūsų Bažnyčios bendrystės supratimo pagrindas. Šiais metais papildomai buvo nagrinėjami du bažnytinės bendrystės aspektai: sinodališkumas ir autoritetas. Šiuo trumpu pranešimu jus supažindinsiu su Bažnyčios, kaip bendrystės, apžvalga, kaip ji suprantama ir kokia yra priimtina abiem pusėms – katalikams ir stačiatikiams, – taip pat supažindinsiu su keliais būsimų bendrų pastangų aspektais kelyje į visišką bendrystę.

I.

Šventasis Paulius jau yra skyręs nemažai dėmesio krikščionių bendruomenės suvienijimui remiantis tikėjimu į vieną Dievą: „Yra tik vienas kūnas ir viena Dvasia, ...vienas Viešpats, vienas tikėjimas, vienas krikštas, vienas Dievas ir visų Tėvas, kuris virš visų, per visus ir visuose“ (Ef 4, 4–5). Per visą istoriją, išpažindami Nikėjos ir Konstantinopolio susirinkimų tikėjimą, kuris yra bendras palikimas ir stačiatikiams, ir katalikams, mes išreiškėme savo nuomonę, kad egzistuoja viena šventa, katalikiška apaštališkoji Bažnyčia." Tiesą sakant, tikėjimas į vieną Dievą, vieną Viešpatį Jėzų Kristų, vieną Šventąją Dvasią kartu metu patvirtina ir išreiškia Bažnyčios vienybės siekimą. Viena Jėzaus Kristaus

Bažnyčia negali būti pasidalijusi ir susiskaldžiusi, kaip ir pats Kristus negali būti padalintas (plg. 1 Kor 1, 13).

Šios Bažnyčios reikšmė nėra vien žmogiškoji ar sociologinė, taip pat ji nėra vien tik susivienijimas žmonių, turinčių bendrus interesus ir siekiančių vieno tikslo. Tai vienas Kristaus Kūnas, Jo Nuotaka, Šventosios Dvasios šventovė. Apaštalų darbuose ji aprašoma kaip bendruomenė, išpažįstanti vieną tikėjimą ir vieną apaštalų mokymą, kaip bendruomenė laužianti duoną, tai yra brolių ir seserų bendruomenė, kuriai viskas yra bendra ir kuri dalijasi vienu eucharistiniu Jėzaus Kūnu (Apd 2, 42–47).

Kaip Bažnyčia gali simbolizuoti vienybę, susitaikymą ir taiką pasaulyje, jei ji pati pilna nesutarimų? Kaip pasaulis gali tikėti mūsų skelbiamomis idėjomis, jei mes patys gyvenime jų nesilaikome?

Mes tikime, kad Bažnyčia yra šventa, bet kartu suprantame, kad ši Bažnyčia sudaryta iš žmonių, tai yra iš nusidėjėlių. Štai kodėl nuo pat jos atsiradimo būta susiskaldymų. Tokie skilimai prieštarauja aiškiai Jėzaus Kristaus valiai. Savo kančios ir mirties išvakarėse jis meldėsi Tėvui, kad visi būtų viena (Jn 17, 21). Todėl Jo Bažnyčios vienybės troškimas yra Jo palikimas, Jo šventoji valia. Tai reiškia, kad susiskaldymas prieštarauja Jėzaus Kristaus valiai ir, žinoma, prieštarauja pagrindinei vienos šventos Bažnyčios esmei. Tai gilios žaizdos Jėzaus Kristaus kūne. Nuodėmės. Kaip Bažnyčia gali simbolizuoti vienybę, susitaikymą ir taiką pasaulyje, jei ji pati pilna nesutarimų? Kaip pasaulis gali tikėti mūsų skelbiamomis idėjomis, jei mes patys gyvenime jų nesilaikome?

Gresia didelis pavojus kaltę dėl šio kenksmingo susiskaldymo suversti kitiems. Verčiau jau visi atvirai atgailautų ir prisiimtų savo kaltę. Popiežius Jonas Paulius II yra puikus pavyzdys – jis per iškilmingą 2000 metų jubiliejaus paminėjimą pripažino Katalikų bažnyčios kaltę dėl susiskaldymo ir meldė Dievą nuodėmių Bažnyčios vienybei atleidimo.

Kitas svarbus momentas įvyko 1965 m. gruodžio 7 dieną, kai popiežius Paulius VI ir ekumeninis patriarchas Atenagoras bendru pareiškimu išreiškė apgailėstą „dėl įžeidžiančių žodžių, nepagrįstų priekaištų ir peiktinų veiksmy“, kurie iš abiejų pusių lydėjo ir paženklino liūdnus 1054 metų ekskomunikacijos įvykius. Jų troškimas buvo „pasmerkti [ekskomunikaciją], ją išbraukti iš Bažnyčios atminties bei širdies ir leisti nugrimzti į užmarštį“.

Gresia didelis pavojus kaltę dėl šio kenksmingo susiskaldymo suversti kitiems. Verčiau jau visi atvirai atgailautų ir prisiimtų savo kaltę.

Šie svarbūs įvykiai, taip pat ir troškimas vienybės, kurios siekė Jėzus Kristus, nėra mūsų darbas; tai Šventosios Dvasios dovana ir darbo vaisiai. Ji yra vienybės ir meilės dvasia; Ji yra ta, kuri viską laiko ir jungia ir kuri atneša taiką. Bet Ji taip pat ir Tiesos dvasia, kuri neatskiriama nuo Meilės. Vienybė negali būti sukurta vien tik remdamasi kilniadvaisiškais žmogaus jausmais, ji turi remtis Tiesa, kurią visiems laikams atskleidė ir perdavė apaštalai. Taigi tikėjimas į vieną Dievą, Viešpaties Jėzaus Kristaus kaip vienintelio Išganytojo bei vienos Šventosios Dvasios ir vieno krikšto išpažinimas yra mūsų maldos pamatas ir darbas, siekiant visiškos ir akivaizdžios Bažnyčios vienybės.

II.

Ši vienybė remiasi garbinimu ir tikėjimu į vieną Dievą *trijuose asmenyse* – Tėvą, Sūnų ir Šventąją Dvasią – bei tris dieviškuosius asmenis kaip *vieną* Dievą. Jei mes siekiame teologiškai suprasti Bažnyčios vienybę, tuomet turime ją suprasti pagal Šventosios Trejybės modelį. Trejybė yra pirmasis Bažnyčios vienybės prototipas ir pavyzdys; Bažnyčios vienybė atspindi Dievo Trejybės vienybę.

Tai reiškia, kad taip, kaip ir vienybė Dieve, yra trijų skirtingų dieviškųjų asmenų Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios susivienijusi bendrystė, taip ir Bažnyčios vienybė neturėtų būti suprantama, kaip sustabarėjęs vienodumas, o kaip gyvybinga bendrystė, kaip vienybė įvairovėje ir įvairovė vienybėje. Bažnyčios vienybė nėra Bažnyčios vienodumas. Apaštalas Paulius apibūdina vidinius Bažnyčios turtus ir jos daugialypumą, sakydamas, kad „yra daug įvairių dovanų, tačiau ta pati Dvasia. Yra daug įvairių garbinimo būdų, tačiau vienas Viešpats. Yra daug įvairių darbų, bet jie visi, visuose žmonėse, yra to paties Dievo darbai" (1 Kor 12, 4–6).

Trejybė yra pirmasis Bažnyčios vienybės prototipas ir pavyzdys; Bažnyčios vienybė atspindi Dievo Trejybės vienybę.

Bažnyčių tėvai dažnai patvirtina, kad Bažnyčios vienybė yra susiformavusi pagal Dievo Trejybės pavyzdį. Iš šių tėvų prisimename Šventojo Jono Damaskiečio, didžiojo Bažnyčios mokytojo, gerbiamo tiek Rytų, tiek Vakarų krikščionių, liudijimą. Savo raštuose prieš ikonoklastus jis rašo: „Viena iš Šventosios Dvasios dovanų Bažnyčių paverčia Kristaus Kūnu ir ją suvienija, nes Ji ir yra Tėvo ir Sūnaus Dvasia, vienybė, lygybė ir meilė Trejybėje. Jos dėka daugelis tikinčiųjų į Dievą tampa viena širdimi ir viena siela. Nes Ji ir yra Tėvo ir Sūnaus Dvasia, o kartu su Tėvu bei Sūnumi yra vienintelis Dievas" (12 skyrius).

Vatikano II susirinkimas perėmė šias Bažnyčios Tėvų mintis Dogminėje Konstitucijoje apie Bažnyčią „Lumen gentium“ (ypač nr. 4) ir Dekrete apie ekumenizmą „Unitatis redintegratio“ (nr. 3). Per pastaruosius dešimtmečius bendrystės ekleziologijos tema išplito taip pat ir už Katalikų Bažnyčios ribų. Beveik visuose ekumeninio dialogo dokumentuose minima bendrystė suprantama kaip bendrystė vienybėje pagal Trejybės vienybėje prototipą. Toks konsensusas aiškiausiai matomas pirmuose tarptautinės teologinio dialogo tarp Romos Katalikų Bažnyčios ir Stačiatikių Bažnyčios komisijos 1982 metų dokumentuose simboliniu pavadinimu: „Bažnyčios ir Eucharistijos paslaptis Švč. Trejybės šviesoje“.

Kard. Walter Kasper. Bažnyčios bendrystės link (II)

Skelbiame antrąją dalį pranešimo, kurį kardinolas Walteris Kasperis, buvęs Popiežiškosios krikščionių vienybės skatinimo tarybos pirmininkas, skaitė 2007 metais Kijevo universitete. Pirmuose skyriuose aptaręs krikščionių vienybės pamatą – vieno ir triasmenio Dievo provaizdį, autorius toliau gilinaisi į konkrečius katalikų ir stačiatikių Bažnyčias vienijančius aspektus.

Tekstas skelbiamas gavus St. Clement's Centre „Communion and dialogue of cultures“ (Kijevas) sutikimą.

III.

Neketindamas vengti ginčytinų klausimų, norėčiau pirmiausia apžvelgti aspektus, kurie yra bendri ir jau vienija Rytų ir Vakarų bažnyčias. Tik paisydami šio bendro pagrindo, mes galime deramai suprasti ir su Dievo pagalba įveikti (viliuosi) skirtumus ateityje.

Reikia pabrėžti, kad Bažnyčios bendrystė nėra organizacinė ar administracinė problema. Tai primoji ir pati svarbiausia to, ką jau pasakėme apie Bažnyčią kaip koinonia, pasekmė. Taigi šis klausimas nėra susijęs su administracine Bažnyčios bendryste. Tai būtų žemiškas, politinis, sociologinis ir sekuliarizuotas vienybės ir bendrystės suvokimas. Mūsų nuomone, bendrystė yra dvasinė realybė arba dar geriau – Šventosios Dvasios dovana ir darbas. Tai bendrystės (koinonia), kuri per Jėzų Kristų mus sieja su Tėvu Šventojoje Dvasioje, klausimas. Tai bendrystės (koinonia) su triasmenio Dievo gyvenimu klausimas (1 Jn 1, 3).

Kalbant apie bendrystę Bažnyčioje kyla ir kita pagunda Bažnyčios dvasinę vienybę suvokti kaip vieną nematomą vienybę. Bažnyčia yra Kristaus kūnas ir todėl savo dieviškąją – žmogiškąją sandarą atspindi Jėzų Kristų, Dievo Sūnaus įsikūnijimą. Tai sudėtinga tikrovė, susidedanti iš žmogiškojo ir dieviškojo elemento (plg. Lumen Gentium, 8). Taigi Dievo Dvasios veikimas nėra nepastebimas; iš tikrųjų Bažnyčiai yra nepaprastai svarbūs matomi ženklai, kuriuos mes vadiname sakramentais – arba slėpiniais, kaip jie vadinami Rytų teologijoje. Taigi esminė tezė, pagal kurią Bažnyčios bendrystė yra dvasinė tikrovė, taip pat apima sąvoką, kad Bažnyčios bendrystė yra ir sakramentinė tikrovė.

Bažnyčios bendrystė nėra organizacinė ar administracinė problema. Tai primoji ir pati svarbiausia to, ką jau pasakėme apie Bažnyčią kaip koinonia, pasekmė.

Tuo remdamiesi, apie Krikštą turėtume šnekėti kaip apie svarbiausią sakramentą, per kurį žmogus susijungia su Dievu Tėvu bendrystėje per Jėzų Kristų Šventojoje Dvasioje. Per Krikštą mes tampame „vienu“ (eis) asmeniu Jėzuje Kristuje (Gal 3, 28). Vadinasi visi pakrikštytieji yra tikroje dvasinėje bendrystėje. Net jei jie priklauso skirtingoms bažnytinėms bendruomenėms, Krikštas yra ta jungtis, suvedanti juos į ontologinę ir dvasinę bendrystę (*koinonia*). Šis ryšys yra tvirtesnis už visų mus skiriančių nuodėmių galią. Nepaisant mūsų skirtumų, mes visi esame broliai ir seserys Jėzuje Kristuje.

Tačiau dėl susiskaldymo, deja, ši bendruomenė yra netobula ir giliai sužeista. Tačiau net jei vien Krikštu paremta bendrystė nėra užbaigta, ji vis tiek dinamiškai stengiasi pasiekti pačios bendrystės centrą ir jos kulminaciją, būtent bendrą šventosios Eucharistijos šventimą. Be to, pats apaštalas Paulius mus moko, kad tuomet, kai laužome vieną duoną ir geriamo iš vienos taurės, mes tampame vienu kūnu (1 Kor 10, 16–17). Bendruomenė susivienijusi viename Kristaus

Eucharistiniame kūne yra ženklas ir įrankis bendruomenės, susivienijusios viename bažnytiniame Kristaus kūne. Pirmajame tarptautinės komisijos, įvykusios 1982 metais Miunchene, dokumente parašyta: „Kai Bažnyčia švenčia Eucharistiją, ji tampa, „kuo yra“ – Kristaus kūnu.“

Ravenos dokumentas dar kartą akcentuoja bendrą suvokimą, kuris yra priimtinas tiek Katalikų, tiek ir Stačiatikių Bažnyčioms: „Kristaus Bažnyčia egzistuoja ten, kur susibūrusi Eucharistinė bendruomenė, kuriai tiesiogiai arba per presbiterius vadovauja vyskupas, teisėtai įšventintas išlaikant apaštalinę įpėdinystę ir mokantis iš apaštalų gautą tikėjimą, vienybėje su kitais vyskupais ir jų bažnyčiomis“ (nr. 18). Šie žodžiai regimai perteikia sakramentinę *koinonia*, kuri pasireiškia ir per vyskupo apaštalinę tarnystę. Rankų uždėjimu kartu su malda (1 Tim 4, 14), vyskupas sudaro dalį apaštališkojo tęstinumo. Per šventimus Viešpaties Dvasia ne tik suteikia vyskupui grynai teisinį autoritetą, bet ir sakramentinę *exousia* (galią, valdžią – gr.k), kurios dėka per Šventąją Dvasią jis gali kalbėti ir veikti Jėzaus Kristaus vardu (Lk 10,16; 2 Kor 5, 20). Bažnyčios dvasinį pobūdį ir sakramentinę struktūrą jungia trečias aspektas, kuris yra vyskupiška Bažnyčios sandara.

Ravenos dokumentuose daug dėmesio skiriama papildomumui ir privalomai pusiausvyrai tarp sinodalumo (arba susirinkimo praktikos) ir valdžios. Nusakant skirtingas sinodalumo formas vietiniu lygmeniu, tekste teigiama, kad šis „sinodalumas vis dėlto taip pat apima ir visus bendruomenės narius, pavyzdžiui, vyskupą, kuris yra vietos Bažnyčios protos ir galva (*kephale*)“ (Nr. 20) Papildomumas taip pat svarbus vietiniu ir pasauliniu lygmeniu: „Pirmumas ir sinodalumas yra tarpusavyje susiję. Štai kodėl pirmumas skirtingais bažnytinio gyvenimo lygmenimis – vietos, regiono ir visuotiniu lygmeniu – turi būti visada svarstomas sinodalumo kontekste, o sinodalumas – pirmumo kontekste“ (Nr. 43).

IV.

Tai mes, stačiatikiai ir katalikai, galime pasakyti kartu. Mūsų bendra nuomonė buvo išsakyta keliuose tarptautinės teologinio dialogo komisijos dokumentuose. Jau minėjau anksčiau pirmuosius ir paskutiniuosius dokumentus, bet, tiesą sakant, visi šie dokumentai kalba apie vienybę ar bendrystę, kas vis dar yra pagrindinis mūsų ateities tyrimų ir apmastymų klausimas.

Jei atidžiau pažvelgtume, pamatytume, kad yra daugiau mus vienijančių dalykų, nei mus skiriančių. Mus vienija bendras Švenčiausiosios Trejybės, Jėzaus Kristaus, kaip tikrojo Dievo ir tikrojo žmogaus, išpažinimas, vieno Krikšto ir Eucharistijos išpažinimas ir vyskupo pareigų apaštališkame tęstinume, bei Bažnyčios paslapčių išpažinimas, kurios yra vietos tikrovė, nesvarbu kurioje vietoje tikintieji būtų susibūrę aplink savo vyskupą švęsti Šventosios Eucharistijos. Galiausiai mes bendrai garbiname Mariją kaip Dievo Motiną (*Theotókos*), visada mergelę (*Aeiparthénos*) ir tobulą šventąją (*Panhagia*).

Jei atidžiau pažvelgtume, pamatytume, kad yra daugiau mus vienijančių dalykų, nei mus skiriančių.

Iš to galime suprasti, dėl kokios priežasties Vatikano II susirinkimas pripažino Stačiatikių Bažnyčias tikromis Jėzaus Kristaus Bažnyčiomis, jų sakramentus – tikrais sakramentais. Mes Stačiatikių

Bažnyčias gerbiame kaip seseriškas vietinėms Katalikų Bažnyčioms. Be to, Susirinkimas pripažino, kad Rytų Bažnyčios daug kentėjo ir vis dar kenčia siekdamos išsaugoti šį tikėjimą (Unitatis redintegratio, 14).

Šis pripažinimas yra svarbus tuo, kad nebebus nelojaliai verbuojami krikščionys stačiatikiai, prisidengus misionieriška veikla arba pastangomis atversti į kitą tikėjimą. Tai yra nutikę praeityje išskirtiniais atvejais, kurie nepripažino fakto, kad Stačiatikių Bažnyčios turi tikrus sakramentus, o per juos tikrus išsigelbėjimo įrankius. Ši išskirtinė ekleziologija buvo galutinai nugalėta Vatikano II susirinkimo metu.

Kartais išsakomi nuogaštavimai, kad Katalikų Bažnyčia siekia suskaidyti ar susilpninti Stačiatikių Bažnyčias, bet tai yra netiesa. Priešingai, mes siekiame juos sustiprinti ir jiems padėti dvasiškai, morališkai, materialiai ir teologiškai, į pagalbą pasitelkę ekumeninį dialogą, taip pat ir ekumeninį bendradarbiavimą, kad galėtų ir toliau tęsti savo misiją šiandieniam pasaulyje. Pavyzdžiui, mes skiriame stipendijas jauniems stačiatikių kunigams ir kitiems pasauliečiams, kad jie, palaiminti vyskupo, galėtų pagilinti savo teologines žinias ir pasiruošti užimti kunigo pareigas savo Bažnyčioje. Mes tikimės, kad tokiu būdu sugebėsime nugalėti išankstinius nusistatymus ir kitas kliūtis, pasitaikančias kelyje į visišką bendrystę vienybėje.

V.

Jei mus sieja tiek daug dalykų, tai kodėl mes vis dar susiduriame su tiek daug sunkumų, nesusipratimų ir nepasitikėjimo? Dekrete dėl ekumenizmo Vatikano II susirinkimas nustatė, kad „apaštalu perteiktasis paveldas buvo priimtas skirtingais pavidalais ir būdais, todėl nuo pat pirmųjų Bažnyčios dienų šen bei ten buvo įvairiai aiškinamas dėl prigimtinių gabumų bei gyvenimo sąlygų skirtingumo [UR], 14). Tokiai skirtingai interpretacijai įtakos taip pat turėjo „skirtingi mentalitetai ir gyvenimo būdas“.

Ypač po to, kai Romos imperija skilo į dvi – Rytų ir Vakarų imperijas (395 m.). Rytų ir Vakarų Europos kultūra vystėsi nevienodai. Vėliau šie kultūrų ir mentalitetų skirtumai „kartu su tarpusavio supratimo ir meilės stoka, net atmetus išorines priežastis, suteikė pretekstą atsiskyrimui“ (UR, 14). Skirtingos liturginės apeigos, skirtingi papročiai ir įpročiai, skirtingas dvasingumas ir mentalitetai, taip pat ir skirtinga Bažnyčios disciplina – visi šie aspektai, kurie turėtų būti suvokiami kaip praturtinantys veiksniai, dažnai buvo nesutarimų ir diskusijų priežastimi. Tiesa ir tai, kad Vakarų Bažnyčios tradicijos dažnai buvo laikomos pranašesnėmis už Rytų Bažnyčių tradicijas ir buvo siekiama jas primesti Rytams. Ši lotyninimo politika sukėlė daug skausmo praeityje, o priešiška nuostata išlikusi iki šių dienų.

Jei mus sieja tiek daug dalykų, tai kodėl mes vis dar susiduriame su tiek daug sunkumų, nesusipratimų ir nepasitikėjimo?

Daugelis dalykų pasikeitė po Vatikano II susirinkimo, kur kartojosi ir kitų susirinkimų pareiškimai ir kurio metu skirtumai buvo apibūdinti kaip teisėta įvairovė, kuri jokiais būdais neprieštarauja Bažnyčios bendrystei, bet Bažnyčią pagražina ir daro ją didingesnę. Šios įvairovės ne prieštarauja,

bet viena kitą papildo. Tai taikytina ir „skirtingam teologinių mokymų formulavimui“, ir gilinimuisi „į apreikštą tiesą dieviškiesiems dalykams pažinti ir išpažinti“ (UR, 17).

Susirinkimas deda savo viltis į Rytų Bažnyčias ir siekdamas išvengti bet kokių abejonių iškilmingai skelbia, kad Rytų Bažnyčios, turi galimybę „tvarkytis pagal savitas drausmės nuostatas, labiau atitinkančias jų tikinčiųjų pobūdį ir tinkamesnes dvasinei jų gerovei“ (UR, 16).

Žiūrint per šią prizmę, Susirinkimas sugebėjo išskirti, kad „šios skirtingos teologinės formuluotės, dažniausiai turėtų būti priimtos kaip viena kitą papildančios, o ne viena kitai prieštaraujančios“. Visas šis dvasingumo, liturgijos, drausmės ir teologijos paveldas su visomis savo įvairiomis tradicijomis yra visų katalikiškosios ir apaštališkosios Bažnyčios bruožų dalis. Tai mūsų bendras paveldas. Dėl šios priežasties Susirinkimas nori, kad būtų išsaugotas per istoriją susiformavęs Stačiatikių Bažnyčių identitetas, o ten, kur kyla pavojus jo netekti, būtų užtikrintas jo atnaujinimas. Lyg pranašaudamas popiežiaus Jono Pauliaus II vėliau ištartus žodžius, kurie tapo branginamu posakiu, Susirinkimas siekė, kad Bažnyčia ir vėl kvėpuotų abiem savo plaučiais (palyg. *Ut unum sint*, 54).

VI.

Remiantis šiomis susirinkimo deklaracijomis, daugelis pasižymėjusių katalikų teologų išreiškė nuomonę, kad Rytų Bažnyčioms susijungus į vienybę su Romos Apaštališkuoju Sostu, mažai kas pasikeistų. Didžiausias pokytis būtų tas, kad ir vėl Eucharistijos maldoje, kaip bendrystės simbolis, būtų minimas Romos vyskupo vardas. Susivienijusios su Roma, Rytų Bažnyčios galėtų ir toliau praktikuoti savo dvasines, liturgines, disciplinarines ir teologines tradicijas.

Kyla toks klausimas: jei ši bendrystė yra įmanoma, tai kokios tikrosios kliūtys vis dar trukdo jai įvykti? Mano įsitikinimu, kaip ir daugelio kitų teologų ir vyskupų įsitikinimu, yra vienintelis rimtas dogminis skirtumas ir viena rimta dogminė problema: tvirtinimas, kad Romos Bažnyčia, arba tiksliau – Romos vyskupas, turi pirmumą kitų atžvilgiu. Dar popiežius Paulius VI, o po jo ir popiežius Jonas Paulius II neabejotinai pripažino ir pareiškė, kad nekatalikams krikščionims popiežiaus institucija yra didžiausia kliūtis kelyje į bendrystę.

Tačiau ir šioje srityje buvo žengti keli reikšmingi žingsniai. Popiežius Jonas Paulius II savo enciklikoje *Ut unum sint* ėmėsi iniciatyvos ir pakvietė atskiras Bažnyčias dalyvauti broliškame ir kantrybe pagrįstame dialoge apie tai, kaip šiandieną ir ateityje turėtų būti įgyvendinama Petro tarnystė, neišsižadant jos pagrindinės esmės. Panašiai ir Stačiatikių Bažnyčios yra kviečiamos pateikti savo pasiūlymus, susijusius su konkrečia Petro tarnystės forma bendrystės ekleziologijos kontekste. Popiežius Benediktas XVI šį pasiūlymą dar kartą pakartojo 2006 m. lankydamasis ekumeniniame Konstantinopolio patriarchate.

(...)

VII.

Žinome, kad Bažnyčios vienybė reikalauja iš mūsų visiško įsipareigojimo; tačiau galiausiai ji nėra vien mūsų darbo rezultatas. Mes negalime jos „padaryti“, o dar mažiau pasiekti jėga. Tai Šventosios Dvasios dovana, Dvasios, kuri yra meilės ir vienybės ryšys, veikianti visame kame ir visa surenkanti į viena. Tad labiau už viską mums reikalingas dvasinis ekumenizmas, pašventinimo ir šventumo ekumenizmas, maldos ir meilės ekumenizmas. Dėl šios priežasties kasmetinė Maldų už vienybę savaitė yra labai reikšminga. Be maldos išoriniai instrumentai ir institucijos duos mažai naudos.

Nėra jokio ekumenizmo be maldos, be atsivertimo ir šventumo siekio.

Bendrystės dvasingumas, paremtas Trejybės slėpiniu, reiškia savo brolių laikyti savu, esančiu mano dalimi, kurio džiaugsmas ir skausmas yra ir mano, ir kuriam mes siūlome nuoširdžią pagalbą ir draugystę.

Bendrystės dvasingumas reiškia gebėjimą kitame pamatyti visų pirma tai, kas teigiama ir priimti kitą kaip dovaną; tai reiškia suteikti vietos kitam ir nešioti vieniems kitų naštas (Gal 6,2); tai reiškia atsisipirti savanaudiškumo pagundai, kuri visada sužadina varžybas, karjerizmą, nepasitikėjimą ir pavydą.

Nėra jokio ekumenizmo be maldos, be atsivertimo ir šventumo siekio. Norėčiau užbaigti žodžiais, kurie cituojami Ravenos dokumento pradžioje: „Lai Prisikėlusio Viešpaties Dvasia skatina mūsų širdis ir protus nešti vienybės vaisius tarp mūsų Bažnyčių, kad kartu galėtume tarnauti visos žmonijos šeimos vienybei ir taikai. Tegul ta pati Dvasia veda mus į visišką bažnytinę bendrystę – tą slėpinį, kurį su dėkingumu pripažįstame esant nuostabia Dievo dovana pasauliui ir kurio grožis įsišaknijęs ypač šventume, į kurį visi esame pašaukti.“

Vertė Kristina Dujauskaitė ir Saulena Žiugždaitė

